

MARGA VAN PRAAG VERTELT IN *oorlog is erfelijk* over de impact die de Tweede Wereldoorlog op haar Joodse ouders had. En op haar eigen leven. 'Ik wilde hun angst niet doorgeven.'

'De angst van mijn ouders is nooit overgegaan'

18

In samenwerking met War Child maakt BNNVARA jaarlijks het programma *Oorlog is erfelijk*. Daarin spreekt Natascha van Weezel met verschillende generaties over hoe oorlog doorwerkt in levens en families. Dit seizoen is Marga van Praag (79), bekend van het *Jeugd-journaal* en het *NOS*

Journaal, een van de geïnterviewden. "Het is momenteel overal oorlog en dat moet stoppen", zegt ze in haar Hilversumse woonkamer. "Laatst zag ik in het nieuws een item over een groepje kinderen uit Oekraïne dat op de Veluwe was ondergebracht. Verbaasd zei een meisje: 'Hé, ik hoor vogels

fluiten.' Normaal hoorde ze drones en leefde ze in angst. Zoiets blijft in mijn hoofd zitten. Duizenden kinderen op de wereld worden geconfronteerd met dood, geweld en oorlog; dat mag niet! Ik ben me daar door de geschiedenis van mijn Joodse ouders enorm van bewust."

Wat is hun geschiedenis?

“Mijn vader Meijer ‘Max’ van Praag was een bekende zanger, mijn moeder Sara ‘Sari’ Hornemann gymnastieklerares. Om bij elkaar te kunnen blijven, besloten ze in april 1941 te trouwen. De Duitsers waren toen al Joden aan het wegvoeren. Ik heb nog foto’s van hun bruiloft. Beide families waren daarbij aanwezig, wel zestig mensen. Meer dan de helft is vergast.”

Hoe wisten je ouders te overleven?

“Ze konden onderduiken in Boskoop, waar opa Hornemann ooit slager was geweest. Mijn ouders kwamen terecht op een bovenkamertje bij het gezin Ravehorst. Die mensen waren zo goed voor hen. Ze deelden het weinige eten dat ze hadden. Op een dag stonden de Duitsers voor de deur. Hun zoontje Gerrit kwam net de trap af met de lege borden van mijn ouders. Snel zette hij ze boven aan de trap terug en kwam naar beneden alsof er niets aan de hand was. Als de Duitsers die borden hadden gezien, hadden ze ongetwijfeld argwaan gekregen. Mijn ouders waren hen zo dankbaar. In mijn jeugd gingen we in het weekend vaak bij ze langs om hen dat te vertellen. Ze moeten gek van ons zijn geworden.”

Welke impact hadden die oorlogsjaren op hen?

“Omdat ze de oorlog hadden overleefd, moest het

Marga (l.) met haar ouders Sari en Max en haar broer Chiel

leven worden gevierd, vonden ze. Ze lieten geen kans onbenut, het was bijna dwangmatig. Alles was aanleiding voor een feestje. Daarnaast kampte mijn moeder met een enorm schuldgevoel. Waarom had zij het wel overleefd en veel familieleden niet? Mijn vader hielp altijd iedereen, want zij hadden hun leven te danken aan mensen die hen hadden geholpen. Hij bestierde een keten goedlopende platenzaken in Utrecht. Toen er crisis uitbrak, weigerde hij personeel te ontslaan. Uiteindelijk is het bedrijf failliet gegaan. Daarnaast was er die angst. Ze waren altijd zo bang geweest om ontdekt te worden, dat is nooit overgegaan. Mijn moeder heeft eens gezegd: ‘Ze hadden die Duitsers maar één straf moeten geven: eeuwige angst.’”

Hebben ze jou ook belast met die angst?

“Ja. Ik ben overbeschermd opgevoed, mijn ouders zagen overall gevaar. Ik werd altijd weggebracht en opgehaald. Ze praatten zo vaak over onderduiken dat ik als kind in het donker zo bang was dat de Duitsers zouden komen,

dat ik me alvast verstopte onder de tafel.”

Hoe heeft dat je gevormd?

“Ik doe altijd en overall mijn best, probeer iedereen te helpen. Ik wilde mijn ouders niet teleurstellen, wilde dat ze trots op me waren. En dat geldt nu ook voor mijn kind en kleinkinderen. Toen ik zelf moeder werd, vond ik dat heel ingewikkeld. Ik wilde die angst niet doorgeven aan onze zoon, maar ik beschermde hem net zo erg als mijn ouders mij hadden beschermd. Als kind wilde hij een keer op de fiets naar een tennistoernooi. Het tennispark lag langs een gevaarlijke weg, dus bestelde ik een taxi voor hem. Zijn school zei toen: ‘Doe niet zo gek, hij kan prima zelf op de fiets.’ Toen mijn kleindochters een stuk jonger waren, wilde ik ze meemenen naar het verzetsmuseum om over de oorlog te vertellen, maar mijn zoon verbood dat. ‘Hier stopt het’, zei hij. ‘Je gaat mijn kinderen er niet ook mee belasten.’ En daarin had hij gelijk.”

■ OORLOG IS ERFELIJK

DINSDAG, NPO 2, 19.50 UUR